

Baština u potkrovlju

• *Ponovno otvaranje izuzetnog prostora sa inventarom koji datira od 18. do početka 20. stoljeća predviđa se za zimu*

Izuzetna memorijalna zbirka poznatog arhitekta VIKTORA KOVAČIĆA, smještena u trosobnom stanu potkrovlja u Masarykovoju ulici, ujedno spomen na obitavalište tog značajnog predstavnika Hrvatske Moderne, konačno je Odlukom Skupštine grada i nedavno predaju ključeva stana prešla u pravo upravljanja Muzeju grada Zagreba. Primjerci namještaja, raznovrsne sitnice iz svakodnevnog upotrebe, slike i znalački prikupljeni brojni dekorativni detalji zbirke u prostoru stana kojeg je arhitekt Kovačić zajedno sa zgradom sam projektirao 1906. godine, vrijedan je umjetnički i historijski odraz tadašnjeg suvremenog i jedinstvenog stila u oblikovanju stambenog prostora.

Dio te kulturne baštine ostao je ipak nedostupan javnosti u dugogodišnjim sporovima, a priča o zbirci uređenoj u zrelo doba arhitekta V. Kovačića počela je još 1953. godine kada je udovica pokojnog arhitekta, Terezija ponudila zbirku na darovanje gradu Zagrebu. Grad se starao o održavanju stana i zbirke, a TEREZIJA KOVAČIĆ bila je do kraja svog života njen voditelj i čuvar. Njezinom smrću počinju i prva osporavanja na upravljanje zbirkom (darovni ugovor, naime, ostao je samo u nacrtu, ali nije bio potpisan), pa se 1966. godine u stan nezakonito useljava njen nećak. Zaredali su sporovi sa Skupštinom grada, i tek 1971. godine pokrenuo se postupak prisilne deložacije, koja se stvarno dešava osam godina kasnije – SIZ stanovanja Centra dodijelio je drugi stan tadašnjem stanaru. A ujesen prošle godine komisija Skupštine grada utvrdila je pregledom stana da su predmeti zbirke na broju i očuvani.

Istina, stan je podosta nagrizen vlagom, pa će za popravak krovišta i zidova iziskivati znatna sredstva.

Monumentalnost prostora popraćenu čistoćom, proporcijama, estetskim vrijednostima i funkcionalnošću koju Viktor Kovačić suprotstavlja šablonama historijskih stilova ogledava se u njegovim koncepcijama regulacija i projektima zgrada i interieura. Tako on dobiva prvu nagradu 1907. za projekt regulacije Kaptola i Dolca, a pet godina kasnije po njegovu nacrtu počela je i gradnja crkve sv. Blaža u Zagrebu, kao i palača burze 1921. godine. Kovačić je projektirao i znatan broj zagrebačkih vila i stambenih kuća, radio je nacрте za interieure i pokućstvo, zanimao se i rješavao urbanističke probleme, davao prijedloge za zaštitu spomenika kulture, te je takvim sveobuhvatnim djelom jedan od najzaslužnijih za razvoj novije arhitekture u Hrvatskoj.

Da je otvorenje njegova stana 1908. godine bio pravi događaj za Zagreb, tumači i kratka bilješka poznatog književnika ANTUNA GUSTAVA MATOŠA, koji je tom prilikom zapisao:

»Njegov stan je prava umjetnina, svojim mekanim sivim tonalitetom i provedenim principom lapidarnosti, ništa u tom gnijezdu nije suvišno. Zagrebačke gospođe, imajući smisla za poeziju interieura, za najveću vještinu da se ni sa čime – sitnicama, može postići efekt velikoga stila, išle su kao na hodočašće gledati inauguraciju toga stana, možda najukusnijeg, na tavanu kuće u Marovskoj ulici.«



Dio zbirke-stana koju nam je pokazao prof. Zdenko Kuzmić, direktor Muzeja grada Zagreba
Snimio J. OBRENOVIĆ

U želji da pogledamo ostavštinu tog stvaraoca posjetili smo prostore koji čekaju na uređenje, a prema riječima prof. ZDENKA KUZMIĆA, direktora Muzeja grada Zagreba, zbirka zbog vlage ne može dočekati zimu, pa se i njeno otvaranje za javnost može očekivati krajem godine.

– Prije ponovnog otvorenja zbirke – objašnjava nam prof. Z. Kuzmić (koji nam je i omogućio da razgledamo uređenje stana i svaki pojedini detalj, istina ponešto izgubljena sjaja) – želimo srediti sve

dokumente o životu i radu arhitekta Kovačića, a cijeli memorijalni prostor trebao bi dobiti i didaktički karakter da bi mogao služiti u nastavi studentima arhitekture i povijesti umjetnosti, a i drugim zainteresiranim posjetiocima.

Zasad je sigurno da bi sredstva trebao namaknuti USIZ kulture grada i SIZ stanovanja općine Centar, a i dogovori su u toku.

M. UDOVIČIĆ